

Pesta 9/21 aprilu.

Va est dominec'a. | Redact. : strad'a arborelui verde nr. 40.

Nr. 15.

Anulu VIII, -- 1872.

Pretiu lu pe anu 10 fl., pentru Roman'i'a 2 galbeni.

In dominec'a floriloru.

Suntemu in dominec'a floriloru, deci e timpulu celu mai petrivitu sê vorbimu ce-va despre — flori.

Sê incepemu cu regin'a floriloru, cu — ros'a. Inca Romanii au introdusu-o flórea acés-ta frumósa in Afric'a, Asi'a, Greci'a, Spani'a si Itali'a. Romanii cei mai vechi cunoseau patru feliori de rose; mai tardîtu, pe timpulu lui Pliniu, soiulu roselor cunoscute se suf-se la diece. Mai placute erau rosele centifolie, cari cresceau necultivate in Campani'a, si cari in timpurile cele mai vechi erau f cunde in Schirwan. Herodotu amintesce despre unu proprietariu cu numele Midas, in a carui gradina s'afflau rose cu siese-dieci de foi, atâtu de mirositorie si delicióse, incâtu Tertullianu a asemnatu gradin'a acést'a cu unu locu curatîtu de peccatosi. E de miratu, câ in locurile acele, unde de-demultu erau rosele atâtu de roditórie, adi abié mai dâmu de una-dóue. Seume petrecandu la anulu 1802 in Syracusu, inzedaru a cercatu in giurulu renumiteloru ruine ale bisericei de Pástum, ca sê descopere macar numai una dintre rosele centifolie, cari inflorescu de dóue ori si au mirosulu celu mai placutu; in loculoru a afluatu marcine, buruieni si locuri trestióse.

Ce predilectiune mare aveau Romanii facia cu rosele, ni dovedesce acelu istoricu renumitu prin esemplulu, câ unu militaru a lasatu sume enorme de bani, ca, pana ce rentóree

dinsulu din resbelu, sê i se prasésca si cultive rose. Din rose si-preparau pomad'a, ap'a de spalatu, rumenelele, ba inca si medicin'a, si comerciulu de rose intr'atât'a erá de mare si la-títu, incâtu in fia care anu negoitorii de rose soseau cu miile din Alesandri'a la Rom'a.

Romanii in genere aveau deosebita predilectiune pentru flori; la tóte ocasiunile festive se ornau cu cununi. Prepararea cununilor deveni o industriá, incâtu Glycera din Sisyon erá cercetata chiar si de straini pentru cununile sale frumóse si extraordinarie, care erau donate apoi eroiloru rentorsi din resbelu séu amantiloru. Aceste cununi erau partea cea mai mare compuse din rose, si abié impleteau intre ele câte-unu mirtu micutelu séu pré pucine vióle. Ma iubirea roselor asié erá de mare la Romanii, incâtu iubirea acést'a catra ele la tóta ocasiunea si-o aretau prin distingerea lor. La solenitáti cu aceste si-ornau dieii, ér la ospetie si-impresurau teierele cu ele. Steliogabalu (Elegabalu 218—222), acestu tiranu lucuros, la ospetárilu sale splendide resfirá intr'unu modu artificiosu frundie de rose a supra óspetiloru sei, asié, incâtu acestia adese-ori erau pana peste genunchi in plói'a de rose. Asemene casu aflamu si la Cleopatra, care, la ospetarea arangiata in onórea lui Antoniu, a preseratu de o palma pamentulu cu frundie de rose. Imperatorul Nero aretá predilectiune deosebita pentru

oleulu de rose, si in localitãtãle sale aflai fontani saritõrie de acestu oleiu. Acestu oleiu se intrebuintiã spre parfumarea roseloru gatite cu maestrã, si õmenii cei mai de frunte spesau pe anu sume considerabile pentru acestu parfumu.

Se amintesce nu numai despre mancari gatite din frundie de rose, ci si despre vinu de rose, si a nume despre modulu de preparare a acestuia aflamu in Pliniu nesce notitiã. Cinci ponti de frundie de rose mestecate cu cinci ocae (cupe) de vinu le lasau sã stee trei-dieci de dõle, si-atunci mai adaugeau si diece ponti de miere curata. Amintitulul Steliogabalu asiã erã de pradatoriu, de in tõta diu'a se scaldã in vinu de rose si la mäs'a lui se versã ca ap'a. Altii adunau rõu'a de pe frundiile de rose si-o foloseau de medicina; dupa marturisirea scriitoriloru de pe atunci, se intrebuintiã cu succesu in contra inflamãrii ochiloru.

Ros'a totu-de-una s'au tienutu de simbolulu junetiei, deliciositãtii si-a farmecului, si pentru aceea a si fostu sacrata Aphroditei, dieiti'a frumsetii. O multãme de traditiuni sunt despre ea; unii intarescu cã a resaritu din sangele lui Adonis, pana candu mohamedanii de alta parte inca afirmu, cã represinta sangele profetului loru. Din caus'a acẽst'a pana in diu'a de adi la turci e ros'a obiectu de totu pretiuitu, si musulmanulu credintiosu redica de la pamentu ori-ce frundia de rosa, ca sã nu se comita sacrilegiu in contra ei. Dupa altii ros'a datãza de la facerea lumii, numai cã atunci erã de totu alba si fara mirosu; mai tardũ apoi dieiti'a amorului si-a intiepatu piciorõle in spinii ei, si dieiescii picuri de sange, cari au stropitu-o, i-au datu apoi colõrea si mirosulu frumosu ce-lu are acum. Multi insi dõcu, cã colõrea rosia si-a capetatu-o de la nesce picuri de nectaru ce i-au versatu Eros.

Ros'a de Egiptu si ros'a de marea, amendõue de-o frumsetia rapitõria de colõrea ceriului venetu deschisu, — erau de-demultu plantele sante ale riului Nilu, — si sunt in continuu de o insemnate fõrte mare la Egipteni. Aceste rose nu numai te delectãza cu frumseti'a, te indulcesce cu mirosulu loru de violã, ci ele sunt si nutritõrie, cã-ci radecin'a loru servesce de desertu, ãr din sementi'a loru, inca de pe timpulu lui Herodotu in-cõce, se preparãza o pane de totu gustõsa. Ros'a erã la Egipteni simbolulu frugalitãtii si imbelsiugãrii; le aflamu chiar si pe banii si monetele loru; si amendõue soiuri de rose erau sacrate lui Iris.

Buddhistii din insul'a Ceylon, precum si

locuitorii din In li'a occidentala, au predilectiune, ma adorare catra — sãntulu smochinu. Fachirulu trandavu si uritiosu numai la umbr'a acestuia se simte fericitu, pentru cã si Wischnu nascuse la umbra de smochinu, si fia-care dintre smochini, dupa credinti'a loru, si-arunca umbr'a recorõsa a supra remasitiiloru cutaruia dintre santi.

Tulipanulu la Turci servesce de posta; adoratorulu numai unu tulipanu ascẽpta de la adorat'a sa, pentru ca sã fie fericitu. Serbatõri'a tulipanului e pentru toti Turcii o dõ festiva in care se jõca, canta si se tienu ospetãrile cele mai splendide.

Jasminulu in Indi'a se imbucura de o preferintia deosebita; ãr resed'a in Afric'a de nordu se tiene de principes'a floriloru.

Germanii cei vechi adorau soculu mai ca pe o dieitate, cã-ci serviã de multe medicamente folositõrie; si se dõce, cã Percunnos, dieulu morburiloru, a daruitu soculu aceste sucuri medicale, pentru cã se pausã totu-de-una sub cutare socu.

Cocusulu jõca unu rolu insemnatu la Indieni Peruiezi, cã-ci nici unu lucru nu lu-tienu de bine-cuventatu, dõca mai nainte nu lu-au inveluitu in frundie de cocusu. Superstitiunea acẽst'a nici pana in diu'a de adi nu e sterpita de la dinsii, cã-ci baiesii de la Terra de Pasco si-acum impraschia frundie de cocusu prin bãile loru, parte pentru ca sã se immõie pietrile, si parte mai mare ca jertfa spiriteloru bãiei, numite Coja, caror'a e si consacratu cocusulu. Fara acẽst'a jertfa premertãtoria lucratorii nici nu si-potu intipui vre-unu resultatu bunu. In gur'a mortiloru inca bagu frundie de cocusu, si chiar si mumiele loru sunt decorate cu ele.

La Scandinavi are insemnate mare baldrian'a, (wãnde-rot), cã-ci mirele, inainte de cunun'a sa, trebuie sã manance din frundiile ei, la casulu contrariu ar deveni prãd'a spiriteloru rele, cari sãu i rapescu indata viãti'a, sãu lu-torturãza cu suferintie continue. Datin'a acẽst'a si-trage originea dintr'o poveste, in care e vorb'a despre amorulu unei copile frumõse pamentene cu unu dieu prefacutu intr'unu june mandru. Copil'a nu sciea nimicu despre starea amantelui seu, inse ochii veghiatori ai mamei sale delocu nadaira o fiintia mai nalta in acestu june, si odata lu-intrebã cã ce ar trebui sã faca pentru ca sã scutẽsca unic'a sa vaca placuta si scumpa de persecutãrile unui tauru. Junele atunci i-a predatu nesce frundie de baldiana, pe cari mam'a, peste cãte-va õre, le-a amestecat in mancarea copilei sale. A dõu'a dõ

dieulu in tipu de june a aflatu numai cadav-
rulu amantei sale, si-atunci elu, cerendu insu-
si de la mama blastemele a supra capului seu,
desperatu si lacrimandu a disparutu in aeru.
De atunci indatinéza mirii a mancă frundie de
baldriana, pentru ca sê documenteze, câ sunt
gata pentru amorulu loru a dá facia chiar si
cu mórtea. Firesce, baldrian'a numai in fabula
si in credinti'a superstitiósá a poporului e ve-
ninósá.

Patri'a liliei e Palestin'a ér a georginei
Mexico.

Hortensi'a si-trage originea din Japan.
Despre acést'a inca e o poveste frumósá. Dom-
nedieu amblandu odata pe pamentu, a datu de
o copila care plangea la unu pareu. — „De ce
plangi?“ o intrebá. — „Plangu de reutatea
ómeniloru cari sunt fara indurare facia cu cei
orfani si nenorociti!“ respunse copil'a. Ddieu a
luatu atunci pe copil'a plangatória de mana. —
„Vina cu mine, i dîse ducêndu-o prin tienu-
turi de flori frumóse si cu casteluri pompóse,
si déca ti-vei lasá tu religiunea ta, eu te voi
face fericita pentru tóta viéti'a.“ — „Nu, atun-
ci sê ne despartîmu, respunse copil'a, eu nu mi-
lasu religiunea, câ-ci religiunea si virtutea mi-
sunt mai scumpe decâtu aurulu.“ Ddieu atunci
a bagatu-o intr'o locuintia pompósá. — „Lo-
cuinti'a acést'a e a ta, i dîse, si fi fericita in ea.
Dar remani morala, buna si daruitória, câ-ci
numai odata de vei indrumá din locuinti'a a-
cést'a pe vre-unu nenorocitu, se va cutrupí la
momentu.“ Ddieu apoi a disparutu lasandu
singura pe copil'a uimita de avuti'a si lucsul
ce o incungurá. Ací devení soci'a unui june
frumosu, inse erá nefericita, câ-ci dinsulu erá
duru si capritiosu, si candu odata acest'a in-
drumá de la sine pe unu cersîtoriu nefericitu,
locuinti'a pompósá d'odata se cutropí si numai
dinsa potú scapá de perire. Ddieu atunci ér a
cercatu-o si aflandu-o trista si lacrimandu, o a
intrebatu, de ce plange? — „Pentru câ nu mai
potu ajutorá ómenii.“ — „Asié dara éra ai voi
sê fii avuta?“ — „Oh; ba nu, nici nu voiescu
sê mai traiescu, câ-ci acel'a a fostu mai cru-
delú facia de mine, pe care lu-am iubitu mai
tare. O flóre asiu dorí sê fiu, ca sê uitu de tóte,
si sê res-firu mirosu in lume, in care pecatele-su
mai multe decâtu virtutile!“ Si Ddieu a pre-
facutu-o intr'o hortensia mandra si rapitória,
pe care toti o iubiau si admirau pentru foile
sale gratiósé.

A. Julianu.

Pe campía.

Pe campía mi-place mie,
Câ-ci acolo m'am nascutu,
Si scutitu de vijeliá
Sub ceriu liberu am crescutu.

Dar esîndu in lumea mare
Vijeli'a m'a cuprinsu, —
Si me miru c'a ei suflare
Viéti'a inca nu mi-a stinsu.

Ca o naia aruncata
Pe-oceanulu celu turbatu,
Lupta mare, 'ndelungata
Chiar cu mórtea am luptatu.

Dar o cruda presimtire
Me cuprinde 'n estu momentu, —
Corpu 'ntregu e 'n amortire,
Si-alu meu spiritu inca-e frantu.

Dieu, mai multu nu e viétiá
Candu ca umbr'a vegetamu,
Si-unu momentu chiar de dulcétia
Nu potemu ca sê gustamu.

Numa-atunci ar fi dulcétia
Pentru traiulu meu fatalu,
De-asiu petrece-a mea viétiá
Pe pamentulu meu netalu.

Pe campía, pe campía
Asiu dorí ca sê traiescu,
Câ-ci acolo reinvia
Chiar si-acsi ce amortiescu.

Pe campía mi-place mie,
Câ-ci acolo m'am nascutu,
Si scutitu de vijeliá
Sub ceriu liberu am crescutu.

I. Grozescu.

Dóue amice.

— Noveleta. —

(Fino.)

Candu stelele si lun'a sê 'nalbire pe firma-
mentu si jun'a aurora pasí inainte ca sê aredice
cu degetele-i de rose intunereculu velu alu nop-
tii — atunci si Dione, carea tóta nóptea a fostu
turmentata de nesce cugete si imaginatiuni, se
scolá din patu, lasandu pe Geni in somnulu ei

dulce. După ce s'a îmbracatu, s'a dusu îndată la ferestra, o a deschisu si radiemându-si capulu pe mana, privirea ei visătoare se perdea prin natur'a spațioasă, până-ce zefirulu linu cu sarutările-i recortorie i atingea fruntea ei, si paserile sborau veselu ciripându pe langa dinsă.

Ea siedi multu astu-felu, fara ca sê iee parte în bucuri'a lor; si par' că numai pentru aceea a lasatu aerulu recorosu în chilă, ca sê nu o innece cu totulu suspinele cari i nadusiau peptulu.

— Nimicu nu mai dorescu acum, — dîse ea tristă, — de cătu sê potu mori; vieti'a pentru mine numai are valoare. Inse eu meritu dora acest'a pedeapsa. Eu am știutu... oh!... si totu-si am cutezatu alu iubi, si a spera de la dînsulu asemenea sê me iubescă. M'am insielatu inse, elu me iubescă sinceru, dar numai ca pe o rudenia. Oh! pe Angelic'a o iubescă elu!...

Ea si-ascunse fati'a în mani, ca si candu s'ar genă de sine însa-si, si ar fi pecatu a vorbi de amoru catra — Alesandru. Apoi redicandă manile catra ceru, esclama:

— Dômnă! îndura-te de mine, sêu me — pedepsescă deca ti-e voi'a, că-ci eu lu-iubescă, si lu-voiu iubi si-atunci, candu favorita ta — Angelic'a, careia i-ai pastratu acest'a fericire, va fi a lui... Ah! inse nici odata sê nu scie elu de acestu amoru alu meu. Lasa sê mi se consume anim'a în secretu, că-ci amorulu lu-voiu duce cu mine în mormentu.

Asi vorbi Dione si plangea, — plangea serman'a dorerosu. Deci noi nu ne am'nsielatu în presupunerea noastră, că e amorisata, si inca în — Alesandru

— Oh, aci me frange ce-va, — continuă ea stringându-si man'a la anima, — si, Dômnă, mi se 'n pare, că pe langa amoru s'au nascutu în mine si invidia. Ddieulu meu! ore si eu sum în stare a invidia? Si mai cu sôma pe Angelic'a, care, de si acum mi-e neamica, totu-si nu potu uită de aceea, ce odata, în amicitia noastră, i-am juratu: că asiu fi gat'a a-mi sacrifică chiar si vieti'a pentru ea. Noi atunci surideamu si dîceamu, că acest'a nu o va pretinde de la noi nimene. Dar éta, că totu-si au venitu timpulu, în care trebuie sê se realizeze acelu juramentu; amorulu, care e atât'a cătu vieti'a mea, eu lu-voiu sacrifică dara. Oh, fia ea fericita! Eu era o iubescă, pentru că si elu o — iubescă!

Ea tacu apoi. Si în acestu momentu, prin undele azurfe etherice, se ivi si dieulu dfilei în carulu seu brilantu. Dione lu-bineventă, inse

fati'a ei luă o expresiune si mai dorerosă; ea murmură încetu:

— Oh, pôte că si Alesandru privescă acum chiar la acest'a scena marția a sôrelui, inse căta bucuria, cătu estasu va simti elu în peptulu seu!... până candu eu, oftezu aci mormentulu unde nu lu-voiu poté se lu mai vedu pe Alesandru; candu pentru mine dora si atât'a ar fi fericire destula, ca sê-lu potu în secretu iubi si zară numai candu si candu... Dar totu-si nu! privirea acest'a totu-si trebuie sê-mi cauzeze odata perirea, acum sêu mai tardu... Si în fine, ce mi-ar si ajunge sê traiescu cu nefericitulu meu amoru, care pentru mine ar fi aceea ce este si orbului lumin'a, care au zaritu-o odata în vieti'a sa, si apoi l'au încinsu abisulu întunerecului; elu traiescă în dorere totu cu suvenirea acelei lumini, pe care inse elu nu o mai poté speră, nici că i este iertatu a traî intrins'a si a se bucură de frumseti'a ei...

Dione fu-se intrerupta din melancoli'a ei prin Geni, carea s'a scolatu, si vedîndu pe sora-sa trista, se duse si o surprinsa cu o dulce îmbratșiare.

Dione vestediea din dî în dî mai tare; Alesandru o întrebă, si voiă sê-i aduca medicu; ea se silea inse sê surida, si lu-asigură că e sanetosa. Dar ea eră cu sufletu si trupu morbosa, inse negă si si-dă unu aeru voiosu; ea voiă sê nu scie nimene secretulu ei — morbulu ei.

Oh, secretulu este misteriuulu celu ce se îngropa mai afundu în sinulu omenescu. Secretulu amorului este unu subiectu ce trece peste realitate, si se aventă în imaginatiuni si fantăsie. O anima nobila, candu suspina si iubescă în secretu, în aceea nimene nu poté privi; si deca obiectulu amorului ei nu scie sêu nu vre sê i respundă amorulu, atunci, oh, aceea anima nici că se mai desvelescă, ci remane în perpetuu acoperita totu cu velulu secretului.

Intr'un'a din dfilele lui septemvre, veni Alesandru la Dione, voindă sê-si iee adio pe timpu îndelungatu, că-ci avea lucruri, si voiă sê se casatorésca.

Ea se reculésă; i intinse man'a care i eră mai amortita, si lu feliçità.

Elu o privi cu multiamire, si i dîse:

— Sum convinsu despre aceea, că mi-poftesci totu binele. Dar Dione! tie ti-e reu; — observă elu ingritu, vedîndu-o că se radie-ma de scaunu impoterîndu-se a pre domniă pres-te ore-care debilitate.

— Ah dara, din contra, ce ti-e tie, Ale-

sandre, câ me totu întrebi de mi-e reu, candu sanetatea mea este cea mai buna. Eu aparu debila acum, pentru câ sum fôrte petrunsa de fericirea ta, câ ti-a succesu a castigá anim'a belei Angelice. Acum inse te rogu, sê mi-insciintiezi prin unu telegramu diu'a in care te vei cununá, câ-ci in diu'a aceea voiescu a me rogá lui Ddieu pentru fericirea vóstra...

— Oh, tu esti pré buna Dione, si Ddieu de buna sém'a va ascultá rogatiunea angerului seu.

Elu i sarutá fruntea sa palida, si imbratîsiandu pe Genic'a se departá.

Trecura mai multe septemani de la departarea lui Alesandru.

Intr'o domineca, Dione ascultá cu atentiune clopotele cari chiamau credintiosii la biserică; si ei i se parea, câ aceste clopote nu aru fi resunatu nici candu asié solemnu ca acum, si sufletulu ei piosu se 'naltiá pan' la tronulu curescu.

De-odata, éta câ bate cine-va la usia, intrandu unu portatoriu de telegrame.

Elu predede unu telegramu Dionei si apoi se departá. Ah! man'a ei inghiatia-se, si abié lu-desfacú.

In fine lu-cetî... cadîu apoi pe genunchi cu manile impreunate si eschiamá:

— Asta-di!... Elu asta-di conduce la altariu mirés'a sa, pe Angelic'a. Asta-di da, de acca mi-au parutu tóte asié solemne... Oh, Ddicule!... O voi lacremi! Sê nu mi-curge-ti asta-di! Diu'a acést'a, in care ei jóra si si-promitu unu traiu ferice unulu altuia, nu este iertatu sê fie udata cu ale mele lacrimi de dorere. Oh, Dómne, opresce asta-di de la tóte creaturile tale intristarea. Robului in lantiuri dâi cugetulu mangaitoriu câ mane se va eliberá; celui ce e se móra, lungesce-i firulu vietii pana mane, ca sê se fericésca cu speranti'a, câ va traí; — ér pe assassinu opresce-lu cu puterea ta mare si fâ-lu sê se cutremure, sê nu verse asta-di sange! Câ-ci asta-di, Dómne, tu unesci dóue fiintie iubitorie. Tiene-i Dómne peste tóta viétia loru in grati'a ta! Revérsa peste ei spiritulu intielegerii.

Ea se rogá inca multu astu-felu, pana ce devení tóta franta. Inse ea totu-si si-mai adunase tóte poterile in diua acea. Ea cugetá, câ nu ar fi de unu bunu auguru pentru jun'a parchia, déca s'ar bolnaví cine-va séu s'ar dá unu altu incidentu in acea dí a cununicii.

Intr'alta dí inse, ea tîpá sange si nu si-a mai potutu parasí patulu.

Adese-ori ea se aflá atátu de reu, câtu serman'a Geni veghiá langa ea, dar de multe-ori nóptea, obosita de veghiare, adormíá fara voia, lasandu pe Dione in frigurile cele mai cumplite.

Odata, candu morbós'a in patu, ca o radia franta, cu manile pe peptu incrucisiate, liniscita in tóta fiintia sa, si-tienea ochii ficsati pe usia, acést'a de-odata se deschisa si Alesandru cu jun'a sa socia, pasíra in chilia.

Pe fati'a palida, transparenta a Dionei se estinse unu purpuru hecticu.

— Verisióra draga! — díse Alesandru pasíndu la patulu ei, — ti-aducu o rudenia, o amica scumpa, imbratîsiéti-ve, scumpele mele.

Angelic'a se apropiá de patulu morbósei si ele se imbratîsiara usioru, inse fara nici unu cuventu, sufletele loru se intielegeau.

— Ce bine mi-cade! — díse Dione cu voce tremuratória, — câ tu, amic'a mea, de care am cugetatu câ sum uitata, esti la mine si me imbratîsiczi ca in timpulu fericitu alu amicitiei nóstre.

— O scump'a mea Dione, — respunse Angelica cu noblétia, — speru câ tu me vei cunosce si te vei convinge despre sinceritatea si iubirea nefinita care am nutritu-o totu-de-una pentru tine. Anim'a mea ti-a remasu totu fidelă; ea nu a avutu alta amica, de candu acele fiintie nedemne si-au propusu sê faca discordia intre noi.

Ochii Dionei se umplura de lacremi si straluceau ca dóue diamante. Ea si-uitá de suferinti'a s'a vediendu fericirea junei parchie, si intindíndu man'a amicei sale, díse:

— Ertare, Angelica, noi amu fostu ambele amagite. Alesandru a avutu dreptu, candu a dísu, câ noi vomu fi éra impacate; si cum se nu, candu numai noi amu sciutu sê intielegemu simtiementulu nostru reciproc. Eu te iubescu, si sum conviusa, câ nu o se mai pasiésca intre noi nici unu elementu strainu.

In urma Angelic'a enará mai multe Dionei despre un'a si alta, ce i-s'au intemplat de la despartírea loru.

Angelica voiá sê remane la Dione, pana i va fi mai bine. Acést'a inse, sciindu câ nu se afla pe pamentu medicamentu pentru morbulu ei, díse:

— Draga amica, nu te ostení pentru mine, câ-ci eu am unu presimtiu, câ nu me mai reinsanetosiediu. Inse promite-mi, câ pe Geni o vei

iubí si i vei fi sora in loculu meu. Ér pe momentulu meu vei lasá sê mi-se sadésca florile ce sunt in feréstra mea. ↗

Geni incepù acum a plange tare, si Angelica nu si-potu retiené lacremile.

Alesandru puse man'a lui pe fruntea Dionei si i dîse:

— Ddiu ne ferésca draga, ca sê trebuiésca sê ti-implnimu o astu-felu de promisiune. Tu vei traí cu noi, si inca multu; tu trebue sê fericesci unu june, si sê fi fericita in sa-ti.

Dione luà man'a lui intr'ale ei si o strinse cu convulsione privindu-lu cu o privire de care si elu fu surprinsu, inse totu-si nu o pricepù. Apoi ea si-clatinà capulu negativu, murmurandu:

— Sê fericescu pe unu june si sê fiu si eu fericita!? — apoi cugetà in sine. — Oh, de ai scí, Alesandre, câtu e de imposibilu acésta. Eu voiu fi fericita numai in momentu!...

Pe buzele ei palide se ivì apoi unu surisu. Acestu surisu erá frumosu, inse tristu ca razielle ultime ale sórelui apunatoriu.

A dóu'a dî nóptea, candu ventulu ultimu de tómná siuerá cu fortie, candu natur'a se prepará se espire, candu florile, ce mai erau, si-aplecau tristu fruntea la pamentu, ér frundiele erau tremuratórie, si palide de dorerea despartîrei de arborii loru amati, atunci si Dione, palida ca acelea, se despartî si ea de viétia, si ultima resuflare si-a datu-o in bratielle buneí sale amice.

Ele au remasu impacate si fidele pan' la momentu!...

Frundiele si florile inflorescu, iubescu si vescediescu totu in secretu, si acestu secretu nimene nu lu-póte penetrá. — Si Dione a fostu flóre; deci nici ea n'a potutu face altcum, decátu a iubí in secretu si-a vescedí totu in acea nópte, cându resuflarea de ghiatia a mortii a suflatu si peste flori, sororile sale, pe cari ea atátu de multu le a iubit in viétia.

Lucretia Costa.

Micu atlasu geograficu.

(Fine.)

Tierile principali si opidele (cetatile) cele mai insemnate.

Tierile principale si mai insemnate sunt: Egiptulu, la Nordu-Estu spre Nilu, Nu-

bia, la sudulu Egiptului si Abisinia la Sud-ostulu acestora.

La Nordu, spre Mediterana: Barbaria, care contine regentiele Tripoli si Tunis, Algeria, supusa Franciei si imperiulu Maroco;

La Vestu spre Oceanulu atlanticu: Sengambia, Guinea superióra si Guinea inferióra;

La Sudu: Colonia Capu, tierile Hotentotiloru si aceea a Cafriloru;

La Estu: Mozambicue si Zanghnebaru;

In centru: Nigritia séu Sudanu, de la care spre Sudu urméza nescari tienuturi nestrabutate de ómenii, de aceea nici nu se póte da detaiuri despre dinsele.

Opidele principale sunt:

Cairo, capital'a Egiptului, Alesandria totu in Egiptu.

Tunisu, capital'a regentiei totu pe acela-si nume. Algeru, cap. Algiriei.

Marocu, cap. imperiului de acela-si nume, Fez totu aici.

Capu, cap. coloniei Anglese Capu;

Thombuctu si Ranu, in Sudanu;

Postn-Lui in insul'a Maurice.

Cestiunariu: Cari sunt tierile si opidele Africeí?

America.

Limitele, devisiunea, muntii, fluviurile, lacurile.

America este partea cea mai lunga din lume ce se intinde de la N. la S. intre oceanulu Atlanticu la Estu, si Oceanulu celu mare la Vestu, si la Nordu se marginesce cu oceanulu inghiatiatu.

Spre N. clim'a este fórte rece, mai spre sudu nitielu e temperata si la mediu-locu este fórte fierbinte.

America se imparte in dóue parti mari: America septentrionale si meridionale, cari sunt reunite prin istmulu de panama.

America septentrionale are cóstele fórte coltiurate. La N.-E. este udata de marea Hudsonu, la Estu golfulu Mexicu si marea Antila, la Vestu de golfulu Californiei séu marea Vermeille.

La Nordu-Vestu o desparte strimtóri a Beringu de Asia.

Pe cóst'a orientala se vedu peninsulele Labradoru, Náu'a-Scotia, Florid'a, Jucatanu, si pe cóst'a occidentala, peninsul'a California. — Cele mai mari insule ale Americiei septentrionale sunt: Groenlanda, Islanda si Tera-Nóua (pamentulu nou), la Nord-Estu.

America meridionale séména pucinu cu Africa, ea se subtiéza ca dins'a spre sudu, si se termina prin Capu-Hornu, situatu in pamentulu de focu (terre de feu).

Intre ambele Americi sunt insulele Antile, dintre cari mai principali: Cuba, Hayti séu St. Domingo, Yamaica, Porto Rica, Guadelupa si Martinica.

Unu lantiu de munti fórte lungu percurge tóta America, de la N. la S. Acestu lantiu de munti se chiama la N. Rocheux si la S. Cordileri séu Andi.

Mai tóte fluviile curgu spre Oceanulu Atlanticu. Dóue din aceste fluvii sunt cele mai mari din lume: unulu in America septentrionale, a nume Mississippi, in care se vérsa Missouri; celelaltu este Amazonulu in America meridionale.

Alte fluvii principali in America sunt: St. Lorentio, Orinoco, St. Francisco si Rio de la Plata. America are si lacuri multe: celu mai mare este laculu superioru, la N. Laculu Titica este laculu celu mai mare din America meridionale.

Cestiunariu: Cari sunt marginele Americi? Cari-i sunt diferitele climate? Cari sunt cele dóue mari divisiuni? Prin ce istmu sunt impreunate? Cari sunt golfurile si marile Americi? Cari sunt insulele si peninsulele? Cari-i sunt principalii munti? Cari sunt fluvii cei mai principali? Cari-i sunt cele mai mari lacuri?

Tierile principali si opidele cele mai insemnate.

A) America septentrionale.

In America de N. sunt siese tieri principali:

1) Groenlanda, regiune fórte spre N. si fórte rece, apartiene Danesiloru.

2) Britania nóua séu America septentrionale Anglesa, in care se subintielege si Canada;

3) Rusia americana.

4) Staturile unite, cari sunt o republica mare.

5) Imperiulu Mexicului.

6) America centrale, compusa din mai multe mici republici.

Opidele principale sunt:

Washingtonu, capital'a staturiloru unite; Neu-Yorcu, Philadelphia, Bostonu, Noulu-Orleanu, Cincinnati, St.-Lui, totu in aceea-si republica. — Geceber, Montrealu, in America Anglese, Mexico, capital'a Mexicului; Guatemala in America centrale.

B) America meridionale.

Sub America meridiunale intielegemu:

La N., trei republici: Nóua-Granada séu Staturile-Unite ale Columbiei, Venezuela si Equatoru.

La Nord-Estu: Guianele, unde Englitera, Hollanda si Francia au colonii.

La Estu imperiulu Brasilei.

La Vestu republicele Peru, Bolivia si Chili.

La S. republica la Plata séu confederatiunea Argentina, republicele Paraguai, Uruguai si Patagonia.

Opidele principale sunt: Rio-de-Janeira, cap. Brasilei; Bahia, in acela-si imperiu.

Lima, cap. Perului; Sucru, cap. Boliviei; Ruito, cap. Equatorului; Bogota, cap. in Nóua-Granada; Caracas, cap. in Venezuela; Buenos-Aires, cap. confederatiunei Argentine; Santiago, cap. in Chili.

Antilele.

Opidele principale din Antile sunt:

Havana, capit. Cubei (colonia Spaniola), Post-au-Prinu, cap. republicei Haiti.

Cestiunariu: Cari sunt tierile si opidele Americi?

Oceania.

Oceania se intinde in Oceanulu celu mare la Sud-Estulu Asiei si vestulu Americi.

Celu mai mare uscatu alu ei este Olanda-Nóua séu Australia, alu carui interioru este aprópe necunoscutu.

Celelalti parti principale ale Oceaniei sunt: Insulele din Guiana-Nóua, Tesmania séu Diemen, Nóua-Caledonia, Nóua-Seelanda, Sumatra, Java, Borneo, Celebe; insulele Filipini, dintre cari, cea mai principala este Luçonu; insulele Sand-Vichu séu Harcaii; insulele Taiti séu alu Societâtii; Marchise si Caroline.

Cele mai mari opide din acést'a parte a lumei sunt:

Manilu, in insulele Philippine, a Spanioliloru, Batavia, in insul'a Java, a Holandesiloru, Sidnei si Melburnu, in Australia, a Englesiloru.

Multi indigeni ai Oceaniei sunt inca selbategi.

Cestiunariu: Care este situatiunea Oceaniei? Care este celu mai mare uscatu din dins'a? Cari-i sunt insulele principale? Cari cele mai mari opide?

Adelina Olteanu.

Pricolicii.

IV.

Pricolicismulu e morbu.

(Fine.)

~Inchipuirea cumca cine va e stramutatu in lupu séu in cane, e unu morbu sufletescu.

Aceia, carii si-inchipuia a fi stramutati in lupi, séu in cani, la apropiarea primaverei, deosebi in fauru, aretau semne de morbu (bóla) si se siliau a face pe lupi séu cani.

Arcadii aveau licantropi'a, adeca morbu psihicu in care se credeau a fi stramutati in lupi, si Lycaon regele din Arcadia e numai o personificatiune, a locuitorilor din Arcadia. Cumca licantropia s'a aretatu deosebitu la arcadi, o parte din pelasgi, cauza e, pentru cá ei locuiau prin paduri si stremtori de déluri, ca neculti se deprindeau cu pastorirea, si aveau sê se lupte multu cu animalele rapitórie, si fric'a de lupi, carii li rapiá turmele, a devenitu nebunia de a se crede si pe sine de lupi, adeca pricolici. *)

Licantropia in evulu mediu s'a aretatu in unele pregiururi ca morbu epidemicu, si aparitiunile morbului facea pe morbosu, ca si pe privitoriu, ca sê crêda in stramutarea in lupu. Morbosulu se crede pe sine cu trupulu stramutatu in lupu, si spune fapte despre sine ce nu le-a facutu p. e. cá a atacatu o turma, si a mancatu oi; si adese-ori face fapte ce numai lupulu séu animalele facu, p. e. musca pe omu, manca carne neférta, séu chiar de omu mortu.

Morbulu acesta l'a capetatu deosebi pastorii, carii traiau mai multu intre animale, si lupulu li-a insuflatu mai mare frica. In timpulu de mai nainte erau multi lupi, de veniau si in casele ómeniloru, faceau omoruri, si pricolicii si-le cugetau de faptele lor.

In evulu mediu s'au aflatu carii diceau, cá devólulu in forma de lupu intra in omu, si lu-face pricoliciu; altii diceau, cá vrajitorile inca au putere de a stramutá pe omu in lupu.

Cercetandu-se caus'a licantropiei, s'a aflatu de o specia a melancoliei, si starea de adi a acestui morbu, a nume, cum se produce, ce simtóme si decursu are, si cu ce rezultatu se vindeca, e desvelita prin sciint'a medicinei. **)

Casmanus inca in evulu mediu dovedesce imposibilitatea stramutárii trupului omenescu in lupu, séu in atare animalu, si crede cá numai inchipuirea falsa a morbosului produce pricolicii in crerii sei. ***)

Din aceste se vede, cá acel'a, carele se crede de

*) Literärgeschichte der Pathologie und Therapie der physischen Krankheiten. I. B. Friedrich. Würzburg 1830 p. 17.

**) Grundzüge der Pathologie der physischen Krankheiten. Berlin 1848. p. 64.

***) Casmanus, Psychologia antropologica sive animae humanae doctrina 1594. c. VIII. De la Lykantropie, Nynauld Paris 1615.

†) Majolus in „Dierum canicularum“ Heliopolis 1622. aduce casuri de vindecare p. e. Pomponatiu a vindecatu pe unulu, si Donatus in Nicapole pe altulu etc.

pricoliciu, e bolnavu in mintea sa, cá pricolicismulu la Romani e numai credintia desiérta, — si in fine cá nu numai in timpulu mai veciu, †) ei si adi se vindeca pricolicii in cas'a nebuliloru.

At. M. Marienescu.

Cas'a contelui St. Bethlen.

— Naratiune istorica. —

De A. Vértesy.

(Urmare.)

Dar' unu momentu in urma, elu o aflá mai curata decátu alb'a porumbitia, a carei aripa n'a fostu inca petata de tin'a pamentésca. — Sermanulu sociu!

Ochii sunt, se dice, oglind'a sufletului; elu intrebá pe ai femeii sale, si i aflá de cea mai mare curatienia.

-- O voiú plandí, o voiú urmarí, — si-dicea elu.

Dar rosiá de rusíne; a pandí este lucrulu unui spionu. Ce lipsa avea sê spionezie, sermanulu june, candu se afla totu-dea-una ómeni binevoitori, cari se insarcinédia cu acést'a fara a fi rugati?

Intr'o séra, catra miediulu noptii, fu incunosciintiatu, cá déca vre sê afla pe femeia-sa in tète-á-tète cu amantulu ei, n'are decátu sê se duca intr'unu locu alu parcului numitu: „Cei trei tei.“

Acésta scire i produse efectulu unei lovituri de maciuca; elu se trase trei pasi indereptu si erá sê cada pe spate; elu nu pronuncia nici unu cuventu, dar vócea turbării si a furiei esiá din gátlejiulu seu in gemete surde. Elu si-descinse sabi'a, o scóse din téca, totu in tacere, i pipá otielulu care fuse-se ascutitu de curendu; taisiulu ei erá ageru.

Elu estí; facú câti-va pasi, se oprí apoi ér inaintá siovaindu.

Erá o nópte intunecósa si rece; picaturile de sudóre se gramadeau pe fruntea sa si unu ventu ghiatiosu i lovea pieptulu, pe care vestmintele sale in disordine lu-lasau descoperitu; intr'aceea sangele seu fierbea ca bronzulu in topire. De se miscá o tufa pe calea sa, elu se oprí tresarindu; cradea cá descopere pe cei doi culpabili.

— Mai departe, mai departe! — si-dicea elu; sgomotulu pasiloru sei se pierdea in iérb'a móle.

— Ei sunt pré tacuti, — cugetá elu; — nici celu mai micu sgomotu, nici unu suspinu; visati dupa voia, turtureii mei, visulu vostru va fi eternu ca mormentulu!

Elu privi in tóte partile si ascultá; nimicu! Singura boarea facea sê se auda in frundisiulu intunecosu notele sale lugubre.

— Ea nu e aci! . . . Sum insielatu . . . ea e inocenta! — strigá elu aruncandu-si arm'a departe de sine. Atunci incepú sê alerge; trecú orbisiu obstaculile, care i impiedeau trecerea, iesi din gradina si nu se oprí decátu la usi'a camerei femeii sale.

Contes'a veghiá inca si cetea intr'o mare biblia cu copcie de argintu.

La sgomotulu, ce facú usi'a deschidiendu-se, ea se radicá si vediú pe sociulu ei intr'o stare démna de compatimitu, palidu, slabitu, inaintandu catra ea siovaindu.

— Domnedieulu meu, ce ti-s'a intemplatú, ce ai?

— Oh, sum pré bolnavu, Maria, — respunse nenorocitul june cu o vóce stinsa. — Unu ferbinte sarutatu, o lacrima ardietória cadu-se pe man'a contesei . . .

Vai, da! elu erá in adeveru pré bolnavu, nenorocitul; aerulu ghiatiosu alu noptii, pe care lu-braváse cu temeritate, lu-aruncá pe patulu de dorere, pe care nu-lu parasi decátu pentru a se scobóri in mortu!

III.

In castelulu d'Ecesed se veghiá unu mortu, unu frumosu june repausatu in flórea etátii. Stefanu Bethlen, dupa unu morbu lungu se impreuna-se cu stramosii sei.

Betranulu Bethlen insedaru si-a versatu tóte lacrimile din ochi pe remasítele neinsufletíte ale nenorocitului seu fíiu; aceste lacrime parintesci n'aveau poterea de a-lu rechiamá la viétia.

Veduv'a, in mare doliu, erá ingenunchiata langa corpulu repausatulu. In pregiurulu ei veghiatorii recitau cu o vóce grava si monotóna rogatiunile mortiloru.

Contés'a iertá buniloru ómeni sê odihnésca pucinu, cá-ci erá tardíu, deja zorile dílei rosiau pe orizontu. Ea remase singura langa cosciugu. Atunci apucá man'a mortului si o acoperí de sarutári. Mandr'a contésa erá dumerita.

In acestu momentu intrá Zolyomi.

Maria spaimentata parasi man'a mortului, care recazú grea pe paretii sonori ai cosciugului.

Printr'unu semnu mutu, Maria facú pe Zolyomi sê intieléga, ca sê nu se apropie.

Elu se oprí si asceptá, ca contés'a sê-i adreseze cuventulu.

— Ce vrei? — lu-intrebá ea in fine, cu o vóce tremuranda.

— Vinu sê te cautu, Maria, sê lasi pe morti in pace!

— Da, lasa pe morti in pace si lasa-me pe mine in dorerea mea, — respunse contés'a.

— Vai! — continuá ea, ingenunchiandu de nou, — ar trebú sê me târaescu astu-feliu unu seculu in pulbere, ca sê curatiu o parte din gresielele mele!

La aceste cuvinte, intunecós'a figura a lui Zolyomi parú, cá se intuneca inca si mai multu.

— Redica-te, Maria, — díse elu cu o vóce scurta; — mortulu nu mai suferi si viulu n'a sciutu nimicu; nu regretá dara amorulu nostru!

— Oh! lu-blastemu acestu culpabilu amoru; de nu te asiú fi cunoscutu, nici-odata Zolyomi!

— Trebúá sê me intempini mai curendu séu mai tardíu, — respunse elu, — cá-ci destinulu ne creá unulu pentru altulu; elu ni dede la amendoi unu sufletu mandru si inspiratiuni innalte . . . Pamentulu mi-este angustu; asiú voi sê me redicu in aeru si sê intru in lupta cu locuitorii celorlalte lumi! Cugetári nebune, temerare elocotescu in creerii mei; privescu ochii mei, foculu loru va aprinde tieri séu me va reduce in pulbere. Si, tu ai aprinsu acestu focu, tu ai reinsufletítu taciunile morindu. Trebúá, ca dóue suflete de acést'a taría sê se intempine si sê se iubésca!

— Aibi gratia, nu vorbí astu-feliu! — murmurá Maria cuprinse de frica. — Cum cutedi sê vorbesci de amorulu nostru inaintea cadavruului inca caldu alu sociului meu? . . . Buzele sale palide par cá se misca,

ochii sei de sticla par' cá ne privescu cu furia . . . Ceriule! pleopele i s'au miscatu! . . .

Terórea inghiatiá pe cei doi culpabili; man'a, pe care Zolyomi o duse la sabi'a sa, pareá paralisata. O lunga secunda se stracurá inaintea de a fi avutu elu curagiulu sê se apropia de cosciugu.

Ventulu, trecandu printr'o feréstra deschisa, misca-se genele mortului.

— Maria, eu nu te mai recunosc, tu nu mai esti acea eroica femeia, idolulu sufletului meu, inaintea careia m'am inchinatu . . . Nu, tu nu mai esti aceea, care intre dóue sarutári mi-inspirá idei de resbelu si de proiecto cutezátorie!

— Nu, eu nu mai sum acést'a femeia; dorerea a sfarimatu sufletulu meu spre pedepsirea crimei mele. Acum, lasa-me, Zolyomi!

— Nici-odata!

— Dta ai o femeia.

— O urascu, me voiú despartí de ea.

— Dta ai copii, lasa-me.

— Voiú parasi totu, voiú parasi lumea, dar pe tine . . . nici-odata.

Contés'a lu-ficsá, o flacara pasionata iluminá ochii junelui.

— Davide, — díse ea dupa o pauza, — eu nu te-am iubit nici-odata!

La aceste cuvinte, Davidu aruncá a supra acestei femei o privire, unde se zugraveau uimirea, indoiéla si spaim'a.

— Tu minti! Ceea ce vorbessi e imposibilu!

— Nu, eu nu te iubescu.

— Pentru ce m'ai insielatu dara? — intrebá Davidu elatinandu man'a contesei, pe care o stringea intr'ale sale ca intre nesce clesce, fara sê bage de séma. — Pentru ce mi-ai juratu dara, cá me iubiai? . . .

Maria remase tacuta. Apoi inpurpurindu-i-se faci'a, respunse:

— Jurasemu amoru si fidelitate sociului meu, si inca la altariu.

Zolyomi parasi man'a Mariei.

Ai dreptu, Dómna, — díse elu cu amaratiune; apoi se indreptá spre usia cu unu pasiu nesiguru. Langa usia se întórse si priví inca odata pe frumós'a veduva; acést'a privire esprimá totu-de-odata dorerea si rogatiunea.

Maria inca lu-priví elatinandu capulu negativu.

— E bine! blastemulu ceriului cada a supra ta, femeia usióra, infidela si perfida! — strigá Zolyomi inchidiendu cu violentia usi'a dupa sine.

Maria cadíu desperata langa cosciugu, si si-redicá manile neclestete catra ceriu.

— Iérta-me, dómne, — suspiná contés'a, — pasiunea m'a ratecitu si m'a târaitu catra crima. Déca iubindu am fostu culpabila, iérta-me, Dómne, cá-ci cu caintia me intorcu la tine; fâ, ca sufletulu meu sê fie incarcatu de remuscári, pentru cá am adusu ura si discordia intr'o familia; fâ, ca pentru mine o femeia, sê nu fie parasita si ca copii sei sê nu devina orfani . . . Acum anim'a mea tace si sinulu meu se liniscesce . . . Oh, nu . . . eu par' cá inca totu mai iubescu pe Zolyomi; am spaima de acestu culpabilu amoru . . . par' cá totu-si ardu de dorintia pentru elu. Nu me parasi, Domnedieulu meu, dá-mi poterea sê facu abnegatiune de mine insu-mi.

(Va urmá.)

S A R E O N U

Conversare cu cetitóriele.

(Hosanna! — anutimpulu poetiloru incepetori, — candu cape-ta redactorii mai multe versuri, — efectele contraste ale primaverii, — primavér'a si lituratur'a, — primavér'a presinte, — adunari multe, — tactica de arangiare, — la revedere in Satu-mare.)

Érn'a rece a trecutu, éta primavér'a a inviatu, in fine a sositu si dominec'a floriloru!

Hosanna!

Acuma si noi suntemu convinsi, câ primavér'a a sositu; pan' acuma insedar ne uitamu in calindariu, nu credeam, — insedar simtieam ferbintiél'a radieloru sórelui, totu-si nu voiam sê credemu, câ primavér'a s'a inceputu.

Acuma inse nu mai avemu nici o indoiéla. Da, primavér'a e la noi, câ-ci més'a nóstra redactiunala e plina de o multime de versuri, primite din tóte partile.

Primavér'a e anutimpulu celu mai placutu alu „poetiloru incepetori“; nu este nici unu gimnasistu, care sê nu scría vr'unu versu „contra primavéra“, — si pré pucini se afla de aceia, cari sê nu suprinda cu aceste „prime incercári“ pe cutare si cutare redactoru.

Din acésta cauza capeta redactorii mai multe versuri rele primavér'a, — din acésta esundare de versuri afla apoi si dinsii, câ dieu primaver'a a sositu.

Vedeti dara, câ primavér'a nu pentru ffa-care individuu produce numai placeri si bucurii.

Pentru dvóstre, onorab. cetitórié, primavér'a e mai placuta. Florile vi suridu, aerulu própsetu ve saruta, si maialurile vi oferu nenumerate distractiuni sublime.

Este anutimpulu, care intrunesce treimea fericii tineretiloru: a suride, a dantiá si a iubi!

Pentru multi inse acestu anutimpu produce efecte chiar contrarie.

Multi parinti de familia nu se pré bucura de primavéra, câ-ci espirandu érn'a dimpreuna cu carnevalulu, dinsii acuma trebuie sê platésca cont'a baluriloru: advocatii inse din contra se bucura multu de primavéra, câ-ci atunco au mai multe procese, esecutiuni si in fine licitatiuni...

Medicii se supera, câ-ci aerulu de primavéra vindeca mai siguru pe morbosi decâtu sciinti'a loru, — dar preotii ridu cu placere, câ-ci dupa espirarea postului mare acusi voru poté incassá éra-si nesce stole pentru cununii...

Unii barbati se necasiescu, câ-ci acuma éra-si trebuie sê-si deschida pungile, — ér modistii si croitorii sunt incantati — de mod'a nóua...

Cei comodi se mania, câ acuma ómenii scolandu-se mai de timpuriu, dinsii nu potu dormi asié multu din caus'a sgomotului acelora, — éra oficierii ridu de placere, câ acuma — ne mai intrebuintandu-se fereste duple — se va audí mai bine zuruirea sabielorulu...

Invetiatorii nostri poporali se intrista peste mesura, câ-ci nici cu funea nu mai potu sê prinda vr'unu

scolaru, — ér parintii acelorulu prunci se bucura, câ in fine si prunciu loru potu sê li aduca ce-va folosu, pazindu-li vitele pe campu...

Si asié mai departe... Efectele primaverii sunt fórte varie.

Cine ar gandí, câ primavér'a, acésta espressione a poesiei, nu este amica literaturei?

Si este asié!

Primavér'a publiculu cetesce mai pucinu, câ-ci e ocupatu cu lucruri economice, séu petrece timpulu la scaldi, unde déca se si ocupa cu carti, acele nu sunt de cetitu, ci de — jocatu!

Éta inca o cauza pentru ce noi redactorii nu pré iubimu primavér'a!

In anulu acest'a inse primavér'a si pentru noi e fórte interesanta. Ea se incepe cu o multime de adunári natiunale. Convenirile si adunárilu nóstre sunt pré folositórié; si ar fi si mai pretióse, de cumva la aceste conveniri ne-amu aduná câtu mai multi, si de cumva in aceste adunári amu convení câtu mai multi — in ideile conducatórié la scopu.

In domineca Tomei se voru tiené sínódele eparchiale gr. or., cele gr. c. se voru tiené in 5 maiu — inca inainte de aceste se va tiené adunarea advocatiloru romani la Alba-Iulia, adunarea Asociatiunii din Aradu, adunarea invetiatoriloru din Aradu scl.

Tóte aceste adunári sunt decise cu o innalta tactica mai pe aceea-si dí, ca astu-felu câtu mai pucini sê póta participá la ele.

Eram p'aci sê uitu una: adunarea Societátii pentru fondu de teatru, care se va tiené in dílele 1 si 2 maiu c. n. in orasiulu Satu-mare, capital'a tierii, in care *árvizulu a dusu boroshordacle altalu peste chertisuu si vigig prin szináskert.*

Eu, nepotendu de odata asistá la mai multe adunári, voiu petrece la acésta din urma. Speru sê am onórea a vedé acolo pe mai multe dintre stimatele cetitórié ale acesteí foi.

La revedere dar in Satu-mare!

Josif Vukcanu.

CE E NOU?

** (Haidamu la Satu-mare!) Acest'a e titlulu unui articolu, ce ni s'a tramisu spre publicare. Autorulu desvólta cu multa convinctiune motivele cari reclama, ca la adunarea din Satu-mare a Societátii pentru fondu de teatru, care se va tiené in dílele de 1 si 2 maiu a. c. sê participe câtu mai multi Romani din tóte partile, ca astu-felu scopulu, ce l'a avutu adunarea de la Deva prin defigerea locului la Satu-mare, sê se póta realisá câtu mai cu succesu. Noi nu vomu publicá acestu articolu, câ-ci dupa parerea nóstra e superfluu a mai spune publiculu nostru ce importantia innalta are o adunare romanésca in partile satumariáne, unde elementulu nostru se afla in o stare atátu de deplorabila! Ffa-care Romanu inteligente scie acést'a.

Pentru aceea noi suntemu convinsi, că toti cei ce voru poté, voru grabi a participá la acésta adunare, care in multe privintie are sê produca rezultate atâtu de prețiose!

= (*In Alba Iuli'a*) in 2 maiu a. c. se va tiené o adunare convocata de dnii advocati Dr. Densusianu si Ioane Romanu, cu scopulu de a se constitui o reuniune a advocatiloru romani.

= (*Invitare*) la balulu romanescu ce se va arangiá cu ocașiunea adunării gen. in favorulu fondului „teatrului romanu“ in Satu-mare la 2 maiu 1872 st. n. in sal'a otelului „Coron'a.“ Inceputulu la 8 óre sêr'a. Prețiuulu unui biletu de intrare e: Pentru o persoana 1 fl. 50 cr. v. a. Contribuirile maritimóse se voru publicá in diuarie. Ofertele generóse, sê se tramita la Vasiliu Fabianu, casariu in Satu-mare (Szathmár) la locuinti'a advocatului Ferentiu. Comitétulu arangiatoriu.

× (*Distinctiune rara peatru unu june romanu!*) Victore Babesiu, fiiulu conducatoriului „Albinei“, baiatu abié de 18 ani si ascultatoriu de medicina in primulu anu, in 13 martiu a. c. in societatea regia-ungurésca pentru sciintiele naturali, la propunerea chiar a unoru domni profesori ai sei ca membri, fu alesu de membru ordinariu si marti'a trecuta i se presenta diplom'a formale, invitatu fiindu a luá parte la adunarile si deliberatiunile societătii, langa barbatiu incarun'iti in sciintia. Onóre i se cuvine acestui june bravu, ér noi din parte-ne i gratulam.

× (*Görgey Arthur,*) comandantele magiaru din 1849, asta-di esto inspectore diriginte la drumulu de feru orientalu, ce trece prin Clusiu. Dilele trecute, catorindu dinsulu prin Clusiu spre Turda, abatendu-se in acestu din urma orasiu pentru a ciná, poporulu se aduná in multime si i facu o insulta infricosiata, injurandu-lu si insultandu-lu in facia, in fine periclitandu-i pana si viéti'a. — Asié ar trebui sê li se intemple toturoru tradatoriloru.

= (*In 5 maiu c. n.*) se va tiené sinodulu provincialu grec. cat. Carthiele convocátorie sunt deja si tramise. Dar óre congresulu bisericescu metropolitanu candu va urmá?

= (*Apelu.*) Dlu Antoniu Mocioni, pres. clubului deputatiloru natiionali romani, convóca o adunare politica natiunala a toturoru Romaniloru pe joi'a de dupa dominec'a Tomei, 9 maiu st. n. la Aradulu vechiu. Scopulu acestei adunári este: 1) Pentru de a se deliberá si midiloéi contielegere a supra programei natiunale. 2) Pentru de a combiná si a pune la cale cele mai corespundiátorie midilóce in privinti'a alegeriloru ce stau nainte, intru interesulu causei natiunali.

= (*Dié'ta Ungariei*) in 15 l. c. tienú ultim'a siedintia publica, si in 16, in palatulu din Bud'a, prin Domnitoriulu fu incheiata si demisiunata.

Literatura si arte.

= (*Diurnalulu umoristicu „Pricoliciu“*) redactatu de dlu Iulianu Grozescu, cu nrlu 13 a aparutu in formatu nou, mai micu ca celu de pana acum, inse cu multu mai gustuosu.

= (*Transactiuni literarie si sciintifice*) e titlulu unei interesante foi periodice ce apare in Bucuresci sub redactiunea dloru D. Laurianu si Stefanu Mihailescu.

= (*Legendarium*) pentru clasele elementarie de profesorii Solomonu si Munteanu. S'a tiparitu in Blasiu cu tip. semin. arch., in 8-vu micu 93 pagine; pretiuulu 25 cruc.

× (*A estu de sub tipariu*) opurile nóue: „Paulu si Virginia“, editiune nóua; traductiune de A. Pelimon, 2 lei. „Zestrea Suzetei“ si „Cantarea Clopotului“, poema in versuri de A. Pelimon, 2 lei. Aceste cárti, fiindu din cele mai morale, le recomandámu ca lectura familielor.

× (*Opurile teatrale*) ale Dómnai Constantia Dunca: „Martira Animei“, lei 1, 68, si „Ce mai deputatu!“ lei 1, 25, se potu procurá la librari'a H. C. Wartha in Bucuresci.

Din strainetate.

× (*Femeile Chinese.*) Dómn'a S. L. Baldwin a tienutu acum de curendu o conferintia la Philadelphia a supra femeiloru din China, din care estragemu ce urméza: Femeile Chinese se imparte in dóue clase, cele cu picioru strimtu si cele cu picioru latu. Cele din urma au tóte sarcinele a supra loru, trebue se védia de casa, trebue se lucreze, pe cáta vreme barbatiu loru nu facu nimicu. Parinti credu că déca se nasce o féta, dieii aru fi maniatu, si tienu unu consiliu de familia, déca trebue séu nu sê traiésca nóua nascuta. Candu i se lasa viétiá si ajunge in etate de 4 ani, se convóca unu alu doilea consiliu de familia care are se decide déca copil'a trebue se romana cu picioru strimtu séu latu. Déca este determinata sê aiba picioru strimtu, i se léga patru degete de la picioru sub degetulu celu mare, si se tiene astu-felu legatu in timpu de 11 ani. Femeile chinezese potu face ori-ce voiescu; numai n'au dreptulu sê-si aléga sociulu; fat'a se vinde de catra parinti prin licitatie. La femei de rangu inferioru, barbatulu are asemenea dreptulu sê-si venda nevést'a, care trebue sê se imbrace totu-de-una in negru séu in albastru. „De multe-ori“, díce Dómn'a Baldwin, „femeile din China mi-radicau rochile lungi, ca sê védia, déca am picióre mici séu mari, si esclamau atunci cu surprindere: „Ce, nu se afla in America de locu femei?“ Dar candu le spuneamu, că in America femeile citescu carti, ca si barbatiu, nu me credeau mai nici odata, că-ci tóte Chinesele se cresc in cea mai completa ignorantia.

× (*Documinte preciose.*) La Paris s'a gasitu mai de una-di ce-va fórte importantu si preciosu. In domiciliulu unei rude a lui Groslier, sioséu'a Clignancourt, s'a gasitu adeca într'o lada de lemn, ascansa pîntr'unu stratu de carbuni de pétra, tóte registrele siedintieloru secrete ale Comunei pana la 20 Maiu. In acésta siedintia — erá ultim'a — s'a decisu incendiarea Tuilerieloru si a hotelului de Ville. Aceste, documinte atâtu de remarcabile s'au depusu la ministériulu de resbelu.

‡ (*Resultatulu resbelului.*) Dupa espunerea facuta de administratiunea de resbelu din Berlin, perderile armatei germane, in ultimulu resbelu din 1870 — 71, se radica la 102,176 ómeni, ucisi, raniti séu disparuti. Cifra se discompune astu-felu: Oficieri ucisi, 983; raniti, 3,167; disparuti, 39. In totalu: 5,181. Soldati ucisi, 15,943; raniti, 75,837; disparuti, 6,165. In totalu, 97,345.

Glume si nu pré.

Unu oficieru, care avea datorii multe, avea unu servitoriu natarau. Odata veni unu croitoriu si intreba pe servitoriu câ a casa e locotenintele?

— Nu e a casa, — respunse servitoriu.

— Nu credu.

— Nu credi? Asié dara vrei ca sê chiamu pe dnulu locoteninte, ca insu-si elu sê ti-o spuna?

O Dsióra betrana, fórte guraliva, necajiá pe unu glumetiú pentru câ de-odata devenise fórte tacutu.

— Dóra jelesci glumele cele rele, dnule?

— Se póte.

— Dar spune-mi, de ce esti acum asié de tacutu si uritosu?

— D'apoi póte pentru câ eu tacu si dta — vorbesci.

— Ce costa palari'a acést'a? — intreba o copila de o frumsete rara.

— Numai o sarutare, — respunse negutiatoriu galantu.

— Bine, inse te rogu sê mi-creditezi, — i dîse si luandu palari'a se duse.

Unu lotru fura-se banii din budiunarulu unui englezu, inse acesta lu-prinse indata si i rupse o urechia.

— Ajutoru! — strigá furulu tremurandu de durere.

— Talhariule, — dîse angleziulu — bine ti-am facutu, de ce mi-ai furatu banii!

— Ah! Naiba ti-íee banii! — murmurá lotrulu crantianindu din dinti, si i aruncá banii la picíore.

— Bine, — dîse anglezulu liniscitu — éca aiceati e si urechi'a ta.

— In ce asémena unu adjectivu cu unu omu beatu?

— In aceea, câ eu potu stá singuri.

Unu cavaleru complesantu dîse catra o dama care se ocupá cu fisic'a si chem'fa:

— Candu me atingu de dta, par' câ me electrizezi.

— Vedi, chiar asemene esperimentu am facutu si eu cu — bróscele, — respunse dam'a.

O Dsióra istorisea o intemplare comica despre nesce gâste.

— Oh! fórte frumósa intemplare, fórte frumósa! — eschiamá unu economu. — De aci inainte de câte-ori voiu vedé o gâsca, totu-de-una mi-voiu aduce a minte de — dta.

Gâcitura de semne.

De Clara Marcu.

Œâ ∇e (ó∇△e u:(í†ó:e,
| ê u:(ic | !u (i † e lu || ó:e,
(i † e (u † ! (e | e):e†ó:e,
∇a △:(ei ∇e † e † iei | ió:e!

| éu ∇e Œâ u△u a△†e:u) † a△(u,
!a | ê † a | u a'e | † u)a∇e△†u;
| 'a † u△†u △:ii lei (e†e † e
(e)e lei:u † u † iei:ii ×efe?

A△a | † a | ia † eo△e | !u.

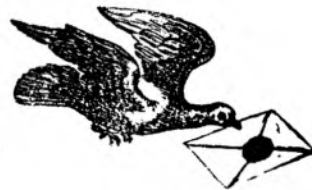
Deslegarea gâciturei de semne din nr. 13

Floricea tinerica,
Ce pleci fruntea spre pamentu?
Ce vediu? draga, tu ai frica
De alu noptii rece ventu?

Eri zófirulu cu placere
Te 'nganá 'nctisioru;
Adi cuprinsa de dorere
Pari a n'avé nici unu doru.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele: Valeria Bianu, Susana Popoviciu, Sofia Ionutiasii, Ana Marcoviciu n. Isacu, Maria Vancea, Alesandrina Popoviciu n. Codreanu, Minerva Dragiciu, Eufrosina Bulgaria, Clara Marcu, Rosalia Bercianu n. Cretia, Elena Crisianu, Maria Fetti, Maria Rosiu, Cornelia Popu, Anastasia Barbu, Silvia si Iulia Moldovanu; si de la dnii: Ioanu Pallade, Ioanu Calocianu, Petru Ciachi, Dionisiu Valeanu, Ioanu T. Necsia, si Demetriu M. Iosofu.

Post'a Redactiunii.

Valea p—lui. T. M. „De-asiu poté, dragutia“, e reminiscintia pré evidenta. Cele poporale se voru publicá, — asemene si poesiór'a „Catra flori.“ Incatu pentru cele intrebate, „Poesiile nóue“ n'au aparutu; din „Panteonulu Romanu“ mai avemu inca cate-va eemplare, unulu simplu consta 1 fl. 50 cr., le lucsu 2 fl. 50. „Columb'a consta 50 cr.

Aradu. B. M. in fortarétiá. Doinele ostasiesci se voru publicá. Mai tramite-ni si altele!

Naseudu. Dorulu meu. Nu se pote publicá. Poti fi liniscitu, ca respectivii nu te-au criticatu din invidia.

Suplementu: *Novele de Iosifu Vulcanu, tom. I. cob'a IV.*